

Sprehod po mojem starodavnem domu

Iz zapisov mojega očeta - Antona Žerjava

Moj dom na današnji Kosovi ulici 2 ima, kakor še nekateri drugi na Murovi, imenovani tudi Stare Jesenice, zelo staro zgodovino. Zanimivo je, da je bila jeseniška dolina od Hrušice do Koroške Bele še pred petimi stoletji nenaseljena in gosto zaraščena z jesenovim drevjem. Po postavitvi prvotne cerkve leta 1523 in prve fare leta 1526 so kraju dali ime prav po tem drevju. V glavni oltar prvotne male cerkve so postavili kip svetega Leonarda ali Lenarta. Cerkev s tem imenom po večkratnem obnavljanju stoji

še danes. Ob naseljevanju Murove oziroma Starih Jesenic je marsikateri otrok obkrstudobilimepofarnem patronu, to je Lenartu. Tako je tudi gospodar mojega današnjega doma dobil ime Lenart, hiša pa staro domače ime Pri Lenartku. Vseh starih hišnih imen bi po naseljih Murove in Stare Save še v današnjem času lahko našteji preko petdeset.

Pri Lenartku na Murovi št. 80
(Risba Antona Žerjava, last Zvonke Petrovič)

Lastnik hiše Pri Lenartku je kmalu odprl še krčmo, to je gostilnico. Kot prva v zahodnem delu današnjih Jesenic je glede na ustno izročilo obratovala okrog 250 let. Ker je vozna rudarska pot od Savskih jam do plavža na Savi vodila tesno ob krčmi Pri Lenartku, so se v njej ustavljali vozniki rude in popili kar nekaj "maseljcev" vina. Ko pa so v letih med 1815 in 1820 dograjevali sosednjo Kosovo graščino, je krčmar toliko prislužil, da je leta 1820 odprl še trgovinico z mešanim blagom, ki je zadostovala

takratnemu malemu okolišu. Okovana vrata in zamrežena okna nekdanje trgovine so ostala vse do adaptacije hiše leta 1969.

Pri vhodnih vratih pol zidane in pol lesene hiše oziroma prve gostilne na Murovi je na tabli iz lipovega lesa pisalo "Gastzimmer bei Lenartk" (gostinska soba pri Lenartku). V naslednjih vrsticah pa naj orišem posebnosti te gostinske sobe po očetovem spominskem zapisu. Levo od vhodnih vrat je bila v debelem kamnitem zidu leva, 60 cm široka in 40 cm visoka vdolbina. V njej so za razsvetljavo kurili drobne trske in drug nekadeč les brez lubja. V drugih hišah pa so si svetili tudi z izpod stropa visečimi kovanimi posodicami za loj in olje, a tako razsvetljavo je spremljal neprijeten vonj. Čeprav je francoska oblast kurjenje v levah prepovedala leta 1813, so po odhodu Francozov v naših krajih leve ponovno oživele. V sobi je bila še velika kmečka peč in okoli nje klopi, pa "bohkov kot" in preprosta točilna miza. Desno ob peči je bila okvirjena zidna odprtina s steklenimi vratci in platneno zaveso. Skozi to okence so iz črne kuhinje podajali naročeno hrano v gostinsko sobo. Pri vsaki mizi za goste pa je bil na tleh lesen pljuvalnik. Pljuvalniki so bili napolnjeni z žagovino, ki jo je bilo čutiti po vsem prostoru.

*Notranjost gostilne pri Lenartk`
(Risba Antona Žerjava, last Zvonke Petrovič)*

Iz naše hiše je bila učiteljica Minka Žerjav, ki je leta 1918 kot zadnja poučevala v današnji Kosovi graščini in nato vrsto let v osnovni šoli v stavbi današnje gimnazije. Ko so marca 1929 trg Jesenice slavnostno preimenovali v mesto, so kmalu poimenovali tudi svoje ulice. Tako so Kosovo ulico imenovali po lastniku Kosove graščine, Francu Kosu. Med drugo svetovno vojno so Nemci pustili ulično ime in ga prevedli v "Kosgasse". Hiša Pri Lenartku je tako več stoletij spadala pod vas Jesenice, enajst let pod trg Jesenice in nato pod mesto Jesenice.